

Dlaczego dziecko nie chce mówić - mutyzm wybiórczy?

Mutyzm jest zaburzeniem lękowym, określanym jako brak lub ograniczenie mówienia. Dotyczy dziecka, które nie mówi, chociaż nie ma zaburzeń mowy ani uszkodzonych narządów mowy.

Według międzynarodowej klasyfikacji ICD-10 o mutyzmie selektywnym (wybiórczym) mówimy gdy:

- zachowana jest ekspresja i rozumienie języka zgodnie z normą wiekową,
- potwierdzona jest niemożność mówienia w specyficznych sytuacjach, pomimo mówienia w innych,
- czas występowania mutyzmu wybiórczego musi przekraczać 4 tygodnie,
- brak mówienia nie wynika z całościowego zaburzenia rozwoju,
- zaburzenia nie wyjaśnia brak znajomości języka mówionego wymaganego w sytuacjach społecznych, w których występuje niemożność mówienia.

Przyczyny mutyzmu

Nie ma jednoznacznych przyczyn mutyzmu, ale literatura podaje kilka czynników, które go wywołują. Najbardziej predysponują dzieci lękliwe, nadwrażliwe czy nieśmiałe. Duży wpływ mają obciążenia genetyczne np. choroby psychiczne w rodzinie. Traumatyczne sytuacje czy negatywne doświadczenia takie jak utrata bliskiej osoby czy rozłąka od rodziców.

Objawy mutyzmu

Dziecko w ogóle nie mówi. Komunikuje się niewerbalnie np. za pomocą gestu, mimiki, nieartykułowanych dźwięków, krzyku. Takie objawy określamy jako mutyzm całkowity.

Kolejną grupę stanowią dzieci, które mają opanowaną mowę. Brak lub ograniczenia w komunikacji występują tylko w określonych sytuacjach, które są dla dziecka trudne i stresujące. Często mają one charakter przejściowy i mijają wraz z czynnikiem wywołującym. Dziecko wówczas zastępuje mowę gestem, mimiką lub pismem. To przykład mutyzmu sytuacyjnego.

Dziecko wybiera osoby i sytuacje w których komunikuje się werbalnie. Zazwyczaj rozmawia z członkami najbliższej rodziny a unika kontaktów z obcymi osobami. Wycofuje się zachowując dystans i unika kontaktu wzrokowego. W przypadku mutyzmu selektywnego zwanego wybiórczym oprócz problemów z mową dochodzą objawy lękowe takie jak: płacz, agresja, obgryzanie paznokci. Dziecko blokuje się przed korzystaniem z toalety czy spożywaniem posiłków. Nie sygnalizuje wówczas swoich potrzeb nawet w momencie zagrożenia.

Działania terapeutyczne

Terapia nastawiona będzie na eliminację objawów oraz niekorzystnych czynników środowiskowych. Praca z dzieckiem z mutyzmem to przede wszystkim zdobycie zaufania, nawiązanie dobrej relacji, okazanie wsparcia. Wykorzystujemy metodę małych kroków. W początkowym etapie nie wymagamy od dziecka żeby mówiło, skupiamy się na zapewnieniu poczucia bezpieczeństwa, budujemy relację. Następnie dziecko rozmawia w obecności koordynatora z osobą z najbliższego otoczenia np. rodzicem. Celem jest nawiązanie kontaktu werbalnego z terapeutą. Od gestów, mimiki, komunikatów niewerbalnych, szepcótów do tworzenia wyrazów i komunikacji słownej.

Dzieci mutyczne potrzebują naszego wsparcia. Brak komunikacji nie jest wynikiem ich uporu czy złośliwości. Zmagają się z lękiem, blokadą przed porozumiewaniem się z otoczeniem. Często nadwrażliwe i wycofane szukają akceptacji. Bardzo chcą się komunikować, ale nie potrafią przełamać lęku. Dlatego tak ważna jest pomoc specjalistów i współpraca z rodzicami oraz środowiskiem.
